

JOAN F. MIRA

“Firmar és molt cansat, no firmar cansa encara més: cansa la moral. I tot plegat em produeix una perplexitat infinita: què fan amb el llibre firmat, els compradors esforçats?, el llegeixen amb més gust?, li trauen més profit? Per què el senyor Jordi Pujol em demanà que li firmara un llibre, el primer que comprava aquell dia?: només pel ritual?”

Libres al sol, firmar

Els que, d'una manera o d'una altra, participen en la mateixa empresa, una mica suïcida, saben com és de dur i complicat aquest ofici d'escriure, i els oficis amics d'editor o de llibreter, i com és de difícil fer arribar aquest producte nostre, els fulls de paper relligat, a l'atenció i a les mans dels hipotètics lectors. Al nostre país, no sé si per excepció o per alguna regla, hi ha un dia de l'any que aquest contacte es fa en forma de festa massiva, amb el pretext o l'excusa d'aquell cavaller inexistent, sant Jordi, que matà el drac i salvà la princesa. Per alguna raó epidèrmica o profunda, la plenitud de la primavera, la caloreta i l'aire tebi, la pell humana que torna a la llum i la reactivació de les diferents sabes de la vida, aquestes coses, ací van associades a l'eixida dels llibres al carrer. Com si també els llibres foren plantes que hivernen, pells que es cobreixen pel fred, i al mes d'abril reviu i es destapen, ixen al sol, i volen dels taulells dels venedors a les butxaques dels compradors, que és del que es tracta en definitiva, amb rosa o sense rosa. Fins aquí, no hi tindria res a dir: em sembla de primera que els llibres, com els cotxes o els mobles, tinguen també el seu dia de l'any o la seua fira. Alguna en conec, com ara la de Frankfurt o la de Torí. Cal atraure la gent a l'encontre del paper relligat, gran invent dels primers temps del cristianisme (així la doctrina circulava més còmodament que en els antipàtics rotllos o volums), cal fer negoci, ja que sense l'empresa i el seu benefici ni les sabates arribarien als peus dels caminants ni els llibres a les mans dels lectors. Perfecte, ja ho he dit. Però... però. Com que les festes i fires i dies del llibre se suposa que tenen un fonament en la cultura, en la literatura (siga el que siga aquesta estranya cosa), i finalment en els autors dels papers impresos, personatges altament interessants i populars com sap tothom, el resultat, la fatigosa vanitat, és la cerimònia i ritual de la firma.

Som un gremi especial, som escriptors, som artistes, ja se sap. Els pintors firmen també les seues teles o papers, però és una altra cosa: sense la firma l'obra pareix que no té cap valor, la firma és tot (què val una obra de Tàpies si no està firmada per Tàpies?, què val qualsevol esborrany o gargot si està firmat per Picasso?). Els músics en tot cas firmen algun disc, o algun programa de concert (fetitxisme), però no firmen exemplars de la partitura. En fi, que jo no he acabat mai d'entendre l'increment de valor, sentimental, intel·lectual o comercial, que té un llibre firmat per l'autor. Sobretot quan es tracta d'autors que no tindran mai un premi Nobel, i per tant els seus llibres firmats, els seus papers privats, els manuscrits o les cartes als amics, no acabaran venuts en pública subhasta. Per aquestes raons incomprensibles, doncs, el dia de sant Jordi de l'any 2003, a Barcelona, un servidor (enemic del ritual de la firma, però que l'any passat no se'n pogué escapar) hagué de passar tot el dia de paradeta en paradeta, firmant pacientment viatges al Purgatori als compradors que, excepcionalment, no feien cua per la firma d'Antonio Gala, d'Andreu Buenafuente, de la filla del Ganges o de l'estrella del moment. Al meu costat, col·legues sense fortuna eventual s'avorrien mirant com jo firmava, com he fet jo alguna altra vegada quan, per força, he hagut de seure a la vora d'un gran firmador. Firmar és molt cansat, no firmar cansa encara més: cansa la moral. I tot plegat em produeix una perplexitat infinita: què fan amb el llibre firmat, els compradors esforçats?, el llegeixen amb més gust?, li trauen més profit? Per què el senyor Jordi Pujol em demanà que li firmara un llibre, el primer que comprava aquell dia?: només pel ritual? La conclusió, estimats lectors, és que vostès el que haurien de fer no és buscar firmes sinó buscar llibres per llegir. Fins i tot en la festa de Sant Jordi d'enguany, on jo no firmaré res. Perquè d'un llibre no val la firma ni el nom de l'autor: valen les pàgines, les ratlles, les paraules, i això és més que prou.